

Aprendre jugant

Text > PERE MARTÍ I BERTRAN

Massa sovint s'ha fet un abús de la ludificació, o de la filosofia d'aprendre jugant, perquè no tots els processos d'aprenentatge poden ser fàcils i divertits. És igualment cert, però, que hi ha propostes treballades i documentades a fons en què l'aprenentatge lúdic ha estat tot un èxit. Una d'aquestes iniciatives convertida recentment en llibre, *Joc negre: Misteris per a resoldre*, n'és un bon exemple. I ho és per diverses raons, però en voldria destacar quatre.

En primer lloc, els professionals que hi ha al darrere, sis professors de l'Àrea de Llengua i Literatura del Departament de Didàctiques Específiques de la Facultat d'Educació i Psicologia de la Universitat de Girona que han fet seva, ampliat i millorat una experiència de la professora «Maria Fernández i Pou a dos instituts de Banyoles, el Pere Alsius i el Pla de l'Estany, amb alumnat de primer i segon d'ESO» (p. 9).

Tot seguit, perquè és una proposta acompanyada d'un «marc teòric» (p. 16-22) clar i profusament documentat.

A continuació, perquè les trenta-quatre propostes són molt variades, tenen graus de dificultat diversos, la llengua hi és treballada des de tots els aspectes possibles i conté uns itineraris classificats per continguts i àrees de treball útils per al professorat.

Per acabar, perquè els textos (el solucionari inclòs) i els personatges que els donen vida són d'allò més acurats, pensats i treballats, literàriament i tot, com s'apunta en la introducció.

Arribats en aquest punt, més d'un lector es deu preguntar: en què es basen aquestes propostes?, de què tracten aquests escrits? Són textos inspirats en la tradició i els tòpics d'un gènere tan popular com la novel·la i el cinema negre, en general, i, potser concretament, en un dels nostres autors, Jaume Fuster. Entre moltes altres obres, va escriure *Les claus de vidre*, un conjunt de relats breus en què el lector assumeix el rol de detectiu, que es van publicar de primer al diari *Avui* i que es van recollir en un volum (La Magrana, 1984) que va tenir un gran èxit en el món de l'ensenyament, i a partir del qual TV3 va fer un concurs. Aquesta possible influència no s'esmenta directament a l'obra, però indirectament hi ha un homenatge clar a Jaume Fuster: un carrer de Masfosc del Clot i l'institut (p. 29) porten noms fusterians.

Aquí, els lectors, joves o adults interessats en els enigmes i els misteris, també hauran de fer de detectius, descobrir què s'amaga o qui hi ha al darrere d'un segrest, un robatori, un plagi, un suborn... I ho hauran de fer en un marc ben acotat, el d'un poble de ficció, Masfosc del Clot,

Cicres, Jordi [et al.]. *Joc negre: Misteris per a resoldre*.

Il·lustracions i disseny de Miquel Reina i Noguera. Girona: Edicions UdG, 2025. 168 p.

«ple de secrets i d'afers tèrbols», com diu la contracoberta, i amb un reguitzell de personatges d'allò més variats (el detectiu, la inspectora, el mossèn...), entre els quals tenen un protagonisme destacat els membres de quatre famílies: els carnisers (Can Punyalada), els flequers (Can Pistras), els terratinents amb orígens nobiliaris (els Roca de Cabrera) i el notari i els seus dos fills (Can Riera).

Una lectura ben entretinguda i molt útil per al professorat de català, que, a banda de trobar els textos en el volum que hem comentat, els podrà descarregar gratuïtament en aquest enllaç: <https://dugi-doc.udg.edu/handle/10256/27769>.

Tan lliure i imprevisible com el jazz

Text > ALBA CARMONA

«En Marc era un pianista descomunal, capaç de tocar qualsevol peça de música clàssica, de sorprendre't amb temes de jazz contemporani i, al mateix temps, tenia una facilitat innata per emmerdar-se la vida a cada passa que feia, a cada decisió que prenia.» Així descriu en Jan el seu amic íntim, en Marc. És un instrumentista brillant, amb una destresa innata per fer anar els dits sobre les vuitanta-vuit tecles, capaç del millor en la música i del pitjor en la vida, tan lliure i imprevisible com el jazz que adora.

La relació, tenyida per la música i els fantasmes del passat, entre els dos amics i una tercera persona, la Gina, centra *Per sempre mai més*, el debut com a novel·lista de Francesc Borrell Ros (Blanes, 1977). Després d'anys treballant en ciberseguretat i gestió de projectes tecnològics i de publicar diversos relats, l'enginyer de telecomunicacions i electrònica uneix dues de les seves passions, la música i la literatura, en aquesta novel·la publicada per La Magrana i que aborda qüestions com la creació artística, l'amistat, el dol o com poden arribar a pesar les expectatives que no es fan realitat.

La protagonitza Marc Bruset, un músic brillant que es veu abocat constantment a l'abisme. Ningú no n'ha sabut res des que el projecte musical que impulsava amb l'amor de la seva vida, la Gina, va fracassar. Tampoc el seu millor amic, en Jan, amb qui va coincidir al conservatori i que ara treballa com a afinador de pianos per a les millors sales de Barcelona.

Una matinada, inesperadament, en Marc reapareix a la vida d'en Jan per demanar-li que arregli un piano desballestat, l'únic record que conserva del seu pare. Aquesta petició d'auxili deses-

Els punts sobre les is

Text > JOAQUIM BOHIGAS

Una «crònica vital» no és exactament el mateix que unes memòries, i encara menys una autobiografia. *La dignitat del poble de Santa Eugènia de Ter*, la «crònica vital» d'Eduard Herrero Lainez (Villarluengo, Terol, 1942), esdevé el retrat intens i tenaç d'un barri que viu en estat d'alerta permanent, com si pressentís allò que el destí (si és que en podem dir així) li té reservat. L'autor, professor durant trenta-quatre anys a l'INS Vicenç Vives de Girona i, per damunt de tot, activista veïnal, relata els fets tal com els va viure, posant els punts sobre les is sempre que calgui. Herrero, que va fer un pas per la política sota el guiatge del CDS d'Adolfo Suárez, s'implica també en el present del barri, expressa el seu disgust pel cas del parc Jordi Vilamitjana i deixa com a deures la creació d'una figura administrativa pròpia, que decideixi més enllà de la plaça del Vi.

Santa Eugènia, poble annexionat a Girona el 1963, ha gestionat la seva existència contemporània com una reivindicació constant. Una manera de ser que reclama compromís, constància i la convicció de no acceptar mai un paper de ciutadania de segona. Aquesta actitud (tan celebrada en el discurs públic com infreqüent en la pràctica) ha evitat que el barri esdevingués una simple

ciutat dormitori, tal com remarca l'autor, i ha impedit, entre altres coses, que quedés definitivament desfigurat pel tall de l'N-II o víctima d'una especulació immobiliària ferotge.

Com en tants processos col·lectius, aquest propòsit no s'ha construït en solitari. Herrero, orgullós de la seva doble identitat aragonesa i catalana, evoca les persones que l'han acompanyat «en tot el recorregut social». A l'eix del relat hi situa l'Associació de Veïns i les diverses comissions que, al llarg del temps, han batallat en fronts urbanístics, socials, ambientals i esportius: de la defensa de les Hortes a la gestació del CESET (el Club Esportiu Santa Eugènia de Ter). Segurament, Santa Eugènia seria avui un altre barri si els seus habitants no haguessin insistit, una vegada i una altra, a reclamar equipaments i serveis (com la Marfà com a espai cultural de referència, el centre cívic a Can Ninetes, el pavelló, la piscina coberta o el CAP de Can Gibert del Pla), o si no haguessin plantat cara per evitar que la Frontissa del Güell es convertís en una autovia de quatre carrils.

El text mostra que la recerca d'una vida col·lectiva digna i plena passa, així mateix, per camins més simbòlics. La presència continuada de la imatge del pont del Dimoni, construcció recupe-

HERRERO LAINEZ, Eduard.
La dignitat del poble de Santa Eugènia de Ter: Crònica vital d'Eduard Herrero Lainez. Girona: Tot Esports i Comunicació SL, 2025. 335 p.

rada el 2019, s'ha convertit en «un element fonamental» de l'especificitat del barri; la Festa Major és «una activitat essencial», amb uns programes que actuen com a arxiu emocional de cada edició, i el periòdic digital *Eldimoni.com*, un cas extraordinari d'expressió comunicativa. Són només alguns dels exemples més destacats.

La dignitat del poble de Santa Eugènia de Ter és, sens dubte, una aportació a la història de Girona, però des de la perifèria: des d'allà on, amb perseverança, s'ha conreat una veritable consciència de poble.

perada és l'excusa per reprendre l'amistat en el punt on la van deixar i per retrobar-se amb la Gina, perquè per poder pagar la reparació de l'instrument hauran de tornar a treballar plegats. Però les maneres diferents d'entendre la música de l'un i de l'altra, ell amb ànsies de llibertat creativa i de deixar-se endur pel que el cor li dicta tant a l'estudi de gravació com a l'escenari, i ella amb fam de triomfar en la indústria, xoquen constantment. Aquestes topades i les addiccions d'en Marc acabaran reobrint velles ferides.

Ubicada entre els carrerons del Gòtic i del Raval de Barcelona, *Per sempre mai més* transita entre els clubs petits, on el jazz és encara el resultat de la combinació

entre el risc artístic i la improvisació, com el Jamboree i el Harlem, i els escenaris més prestigiosos de la capital, del Palau de la Música Catalana al Gran Teatre del Liceu, espais en què en Marc i la Gina aspiren a captar l'atenció del públic i de la crítica.

I si la música —excepte la de Gina and the Giner's, el grup dels protagonistes, que és inventada, la resta es pot escoltar com a banda sonora durant la lectura a través d'un QR— és l'eix troncal de *Per sempre mai més*, també ho són el dol i l'absència, perquè des de les primeres pàgines, en Jan, el narrador, ens parla d'en Marc en passat, i això, com bé sap el lector, no sol presagiar res de bo.

BORRELL, Francesc. ***Per sempre mai més***. Barcelona: La Magrana, 2025, 256 p.